

ZAMONAVIY O'QITUVCHINING XORIJIY TIL BILISH MAXORATI-TA'LIM SIFATINING MUHIM OMILI

Kenjabayeva Dilafruz Adisalimovna

Termiz davlat universiteti dotsenti v.b.,

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy o'qituvchining Xorijiy til bilish mahorati, o'qituvchining madaniyatlararo aloqani rivojlantirish, keng ko'lamli o'qish va ma'lumotlarga kirish imkoniyatlarini kengaytirishni o'z ichiga oladigan omillar o'rganildi.

Kalit so'zlar: Global kommunikatsiya, madaniy muhit, kommunikatsiya, o'qituvchi dunyoqarashi.

ВЛАДЕНИЕ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКОМ СОВРЕМЕННОГО ПЕДАГОГА – ВАЖНЫЙ ФАКТОР КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Кенжабаева Дилафруз Абдисалимовна

и.о. доцент Термезского государственного университета,

доктор философии в педагогике, (PhD)

Аннотация: В данной статье изучены факторы, к которым относятся владение иностранным языком современным учителем, развитие межкультурной коммуникации учителя, расширение возможностей широкого чтения и доступа к информации.

Ключевые слова: Глобальная коммуникация, культурная среда, коммуникация, мировоззрение учителя.

FOREIGN LANGUAGE SKILLS OF A MODERN TEACHER - AN IMPORTANT FACTOR OF THE QUALITY OF EDUCATION

Kenjabayeva Dilafruz Adisalimovna

Associate Professor, Termez State University,

Doctor of Philosophy in Education (PhD)

Abstract: In this article, the factors that include the foreign language skills of the modern teacher, the development of the teacher's intercultural communication, the expansion of the opportunities for extensive reading and access to information were studied.

Key words: Global communication, cultural environment, communication, teacher's outlook.

Kirish.

Xorijiy tillarni samarali o'qitishning kaliti – zamonaviy bilimni egallagan, saviyali xorijiy til ko'nikmasiga ega bo'lgan o'qituvchilarni tayyorlash bilan bog'liq jarayondadir. Zamonaviy o'qituvchining xorijiy til bilish maxsadi ta'lim sohasida bir necha muhim omillar bilan bog'liq. Bugungi kunda “o'qituvchi”, “domla”, “ustoz”, “pedagog” va boshqa nomlar bilan ataluvchi kasbning paydo bo'lish va rivojlanish tarixi uzoq davrni o'z ichiga olgan bo'lib, fikrimizni asoslash maqsadida bir necha yuz yilliklar oldin yuzaga kelgan ustoz-shogird an'analarini misol qilib keltirishimiz mumkin [1, 1051-b]. Ular o'qituvchining insoniy merosini oshirish, o'qituvchilarga global kommunikatsiya imkoniyatlarini taqdim etish, ko'p til va madaniyatlar orasida aloqani rivojlantirish, keng ko'lamli o'qish va ma'lumotlarga kirish imkoniyatlarini kengaytirishni o'z ichiga oladi. Bu omillar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Madaniy muhitni tushunarliroq qilish: Xorijiy til o'qituvchisi, o'qitish jarayonida o'qituvchilarga turli madaniyatlar va tillar bilan tanishish imkoniyatini beradi. Bu, dunyoqarashni oshiradi va global mafkurani oshiradi.

2. Kommunikatsiya va aloqa qobiliyati: Xorijiy til o'qituvchi, ko'p tilni bilish orqali turli millatlardan insonlar bilan muloqotda bo'lish imkoniyatini yaratadi. Bu, global kommunikatsiya bo'yicha muvaffaqiyatli bo'lish uchun katta ahamiyatga ega.

3. O'quvchilarni o'zgartirish va mukofotlash: Xorijiy til o'qituvchilari, o'quvchilarga yangi tillar o'rganishni taqdim etish orqali ularni intellektual ravishda kengaytirishga yordam beradi. Bu, o'quvchilarning dunyoning eng muhim tillari va madaniyatlari bilan tanishishiga yordam beradi.

4. Iqtisodiy muhitda ma'lumotlarga kirish: Xorijiy til o'qituvchilari, o'quvchilarni xorijiy tillar orqali iqtisodiy, siyosiy, va madaniy ma'lumotlarga kirishga tayyorlashadi. Bu, ularga global ishbilarmonlikda muvaffaqiyatli ishlash uchun muhimdir.

5. Ko'p tilni o'rganish: Xorijiy til o'qituvchilari, o'quvchilarga ko'p tilli o'quvni tavsiya qiladi, shuningdek, ularni qiziqarliroq ko'rishga rag'batlantiradi. Bu, o'quvchilarning o'zlarini global darajadagi mavqelarini oshirishga yordam beradi.

Bu omillar, xorijiy til o'qituvchilar uchun ta'lim sifatini kuchaytiradi va o'quvchilarga dunyoni kengroq ko'rish imkoniyatini beradi. O'qituvchilarni ikki guruhga bo'lish mumkin. Ba'zilar ko'proq o'qitish metodi ustida ishlaydilar, boshqalari esa mazmun bilan shug'ullanadilar [2, 173-b].

Xorijiy til o'qituvchilari o'quvchilarga turli madaniyatlar va tillar bilan tanishish imkoniyatini beradi. Bu, ularning dunyoqarashni oshirish, global mafkurani oshirish va tarixiy, madaniy va tiliy bog'lanishlari o'rganishlari orqali ko'p tomondan o'zlarini rivojlantirishga yordam beradi. Misol uchun, bir xorijiy til o'qituvchisi o'quvchilarga turli mamlakatlarning *madaniyatlarini*, ularning *tarixiy asoslarini*, *adabiyotlarini*, *musiqa va san'atlarini* o'rganish imkoniyatini beradi. Bunday ta'lim jarayoni o'quvchilarni dunyoqarashni oshiradi va ularni o'zlarini boshqalar bilan muloqot qilishga, tushunchalarini o'zgartirishga, va global jamiyatda o'z joylarini topishga intiladi.

Chet tillarni o'rganishda o'qituvchi axborot manbayi vazifasini bajara olishi muhimdir. Zero o'quvchilarga faqat yangi so'zlarni, jumla tuzish qoidalarini, notanish matnlarni o'rgatish bilan cheklanib bo'lmaydi. Masalan o'qituvchi yozish ko'nikmalarini rivojlantirish uchun "Oxirgi o'qigan asarim" mavzusida matn

tuzish vazifasini berdi, vazifani bajarish jarayonida har bir o'quvchida turlicha savollar yuzaga keldi. Bu o'rinda o'qituvchidan axborot manbayi vazifasini bajarish talab etiladi. Chet tillarni o'rgatuvchi o'qituvchilardan nafaqat til va uning qoidalarini yaxshi bilish, balki shu tilda so'zlovchi xalq madaniyati, adabiyot va san'atidan xabardor bo'lish va boshqa turdagi ma'lumotlarni qanday qo'lga kiritish yo'llarini bilish talab etiladi. Shuning uchun "o'qituvchi bu bir umrlik o'rganuvchi" degan fikrni asosli deyish mumkin [1,1055-b]. Ko'p tilni bilishga ega bo'lgan o'qituvchilar, o'quvchilarga turli tillarni va madaniyatlarni tushunishga yordam beradi, shuningdek, ularning dunyoqarashini kengaytirishga ham o'xshaydi. Bu o'quvchilarni global jamiyatning a'zolari bilan muloqotda bo'lishga, ularga o'zlarini dunyo bo'ylab o'zgartirishga, tarixiy, siyosiy, iqtisodiy, va madaniy masalalarda ishtirok etishga yondashadi.

Global kommunikatsiya, bugungi dunyoda katta ahamiyatga ega bo'lgan tushunchalar har bir shaxsning, xususan talabalarning, turli tillarda va madaniyatlarda mustaqil ravishda ko'p tomondan o'zlashtirilganligi, ularni global jamiyatda o'zlashtirish va o'zining o'rinini topishda juda muhimdir. Xorijiy til o'qituvchilar bu jarayotga qo'llanish orqali o'quvchilarni dunyo bo'ylab o'zlarini qadrlash, o'zlarini ifodalash, va global muhitda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlashadi.

Xorijiy til o'qituvchilar, o'quvchilarga yangi tillar o'rganishni taqdim etish orqali ularni intellektual ravishda kengaytirishga yordam beradi. Bu, o'quvchilarning dunyoning eng muhim tillari va madaniyatlari bilan tanishishiga yordam beradi. Quyidagi sabablarga ko'ra, bu jarayot juda muhimdir:

➤ *Til va madaniyatlar orasidagi bog'lanishni kuchaytirish:* Yangi tillarni o'rganish orqali, o'quvchilar turli madaniyatlar, tarixlar, va adabiyotlar bilan tanishishlari mumkin bo'ladi. Bu, ularning dunyoqarashini kengaytiradi va turli millatlar va jamiyatlar bilan bog'lanishlarni oshiradi.

➤ *Ko'p tomondan o'zlashtirish:* Yangi tillarni o'rganish, o'quvchilarni kognitiv va intellektual ravishda kengaytiradi. Ular yangi tillar orqali o'rganish

jarayonida, ko'p tomondan o'z fikrini ifodalaydi va turli kontseptsiyalarga ega bo'lishadi.

➤ Global muhitda qadriyatli bo'lish: Yangi tillarni o'rganish, o'quvchilarga global muhitda qadriyatli bo'lish imkoniyatini beradi. Ularning dunyoni kengroq tushunishlari va global jamiyatning qatnashchilari bo'lishlari uchun juda muhimdir.

➤ Kompetentlikni oshirish: Yangi tillarni o'rganish, o'quvchilarga ko'p qat'iyat bilan talab qilinadigan kompetentliklarni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Bu esa ularning kasbini oshirish va xavfsiz global muhitda muvaffaqiyatli ishlashlari uchun muhimdir.

Bular hammasi birgalikda, xorijiy til o'qituvchilarining o'quvchilarni intellektual ravishda kengaytirish va dunyoqarashlarini oshirishda ahamiyatini ko'rsatadi.

Xulosa.

Yuqorilardan shuni xulosa qilish mumkinki, Xorijiy til o'qituvchilar, o'quvchilarga yangi tillar o'rganishni taqdim etish orqali ularni intellektual ravishda kengaytirishga yordam beradi. Bu o'quvchilarning dunyoning eng muhim tillari va madaniyatlari bilan tanishishiga yordam beradi. Quyidagi sabablarga ko'ra, bu jarayat juda muhimdir:

➤ Til va madaniyatlar orasidagi bog'lanishni kuchaytirish: Yangi tillarni o'rganish orqali, o'quvchilar turli madaniyatlar, tarixlar, va adabiyotlar bilan tanishishlari mumkin bo'ladi. Bu, ularning dunyoqarashini kengaytiradi va turli millatlar va jamiyatlar bilan bog'lanishlarni oshiradi.

➤ Ko'p tomondan o'zlashtirish: Yangi tillarni o'rganish, o'quvchilarni kognitiv va intellektual ravishda kengaytiradi. Ular yangi tillar orqali o'rganish jarayonida, ko'p tomondan o'z fikrini ifodalaydi va turli kontseptsiyalarga ega bo'lishadi.

➤ Global muhitda qadriyatli bo'lish: Yangi tillarni o'rganish, o'quvchilarga global muhitda qadriyatli bo'lish imkoniyatini beradi. Ularning dunyoni kengroq tushunishlari va global jamiyatning qatnashchilari bo'lishlari uchun juda muhimdir.

➤ **Компетентликни oshirish:** Yangi tillarni o'rganish, o'quvchilarga ko'p qat'iyat bilan talab qilinadigan kompetentliklarni rivojlantirish imkoniyatini beradi. Bu esa ularning kasbini oshirish va xavfsiz global muhitda muvaffaqiyatli ishlashlari uchun muhimdir.

Bular hammasi birgalikda, xorijiy til o'qituvchilarining o'quvchilarni intellektual ravishda kengaytirish va dunyoqarashlarini oshirishda ahamiyatini ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kamola Erkin Qizi Djalilova (2021). Xorijiy tillarni o'rganishda o'qituvchi mahoratining roli. *Academic research in educational sciences*, 2 (CSPI conference 1), 1051-1056.

2. Kadirova, X.B. (2022). O'zbek tilini xorijiy til sifatida o'qitishda ta'lim sifatini belgilovchi omillar. *International scientific journal of Biruni*, 1 (2), 170-176.

3. Karshiyeva, B. (2023). Solving complex communicative-knowledge tasks based on integrated bilingual education in English. *Interpretation and Researches*, 1(18). <https://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/view/1538>

4. Kenjabayeva Dilafro'z Abdusalimovna, . (2023). PROVERBS AND SAYINGS ARE AN INEXHAUSTIBLE WEALTH IN THE LIFE. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 3(12), 184–189. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/eijmrms/article/view/27737>

5. Кенжабаева, Д. (2023). ДЕОНТОЛОГИЧЕСКИЙ КОМПОНЕНТ СОВРЕМЕННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ В УСЛОВИЯХ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари / Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук / Actual Problems of Humanities and Social Sciences.*, 3(11). <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I11Y2023N71>

6. Kenjaboeva, D. (2023). TA'LIM BERISH JARAYONIDA O 'QITUVCHI DEONTOLOGISI VA KOMPETENTLIGI VA UNING KO 'RSATKICHLARI. *Interpretation and researches*,1(19).

7. Karshieva Bogdagul Faxriddinovna, . (2023). Theoretical views of teaching English to engineering students. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, 5(12), 113–116.
<https://doi.org/10.37547/tajssei/Volume05Issue12-15>

8. Karshieva B.F. (2023). A component of professional communicative competence in English is professional engineering knowledge. *Journal of Universal Science Research*, 1(12), 257–261. Retrieved from <https://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/3290>

9. Karshieva B.F.(2023). The current state of teaching English to technical students, methodological approaches.“Xorijiy tillarni o‘qitishda innovatsion yondashuvlar” mavzusida Xalqaro miqyosidagi ilmiy-amaliy konferensiya. Vol. 4 No. № 4.1 (2023). 135-138.